

A Magyar Néphadsereg szárazföldi csapatainak és légierejének fegyverzete 1948-1956 között

Gyalogsági fegyverek

Egyéni lőfegyverek (puska, karabély, pisztoly, géppisztoly)

A hidegháború fegyverkezése és a politikai döntések a Magyar Néphadsereget átgondolatlan fejlesztésekbe kényszerítették. Óriási léptékben növelték a katonai erőt, amely ennek ellenére harcértékben nem növekedett o

lyan mértékben. A hazai gyárak ontották a fegyvert, lőszer és a hadfelszerelést, de a Szovjetunióból is folytatódott a fegyveráradat.

A magyar haderő létszáma (közelítő értékek):

- 1949-ben még csak 33.000
- 1950 végére közel 115.000
- 1951 végére 190.000
- 1952 végére 210.000 fős lett.

Ezt a hatalmas létszámot 1953-tól jelentősen csökkentették, 1954-re 160 ezerre, 1956-ra pedig - drasztikusan leépítve a haderőt - 120 ezer főre csökkent.

A haderő csökkenésével óriási fegyverarzenál alakult ki az 1950-es évek közepére, amelynek jelentős része a raktárakba került. A magyar haderő 1956 elején közel

- 120 ezer darab 1948 M 7,62 mm-es TT (Tokarev) öntöltő pisztollyal,
- 155 ezer darab 1948 M 7,62 mm-es PPS (Spagin) géppisztollyal,
- 236 ezer darab 1948 M 7,62 mm-es Moszin-Nagant ismétlőpuskával (ebből közel 10 ezer darab távcsővel) volt ellátva, továbbá:
- 97 ezer darab 1944 M 7,62 mm-es Moszin-Nagant ismétlőkarabéllyal,
- 13 ezer darab 1948 M 7,62 mm-es DP (Degtyarjev) golyószóróval,
- 3300 darab 1948 M 7,62 mm-es SzG (Gorjunov) géppuskával és
- 1600 darab 1948 M 7,62 mm-es Maxim géppuskával rendelkezett.

A Magyar Néphadseregben jószerivel csak szovjet eredetű gyalogsági fegyvereket használtak, üdítő kivételnek számít az 1953 M 7,62 mm-es K-1 (Kucher) könnyű géppisztoly. A fegyverrel elsősorban a speciális beosztású alparancsnoki állományt látták el. Közel sem volt olyan elterjedt, mint például a PPS géppisztoly, alig 800 darab volt a haderő birtokában. A Kucher József által tervezett fegyver a rendőrségnél, a pénzügyőrségnél és a büntetés-végrehajtási őrségnél is rendszeresítve volt.

A legnagyobb számban gyártott és beszerzett gyalogsági fegyver, az 1948 M 7,62 mm-es Moszin-Nagant ismétlőpuska amelyet katonai szleng a hossza miatt egyszerűen csak „dióverőnek” nevezte.

A gyalogsági tűz legfontosabb elemei a sorozatlövő fegyverek géppuska, golyószóró kivétel nélkül szovjet eredetűek voltak, de jórészt már a Danuvia és a Lámpagyár Nemzeti Vállalatoknál készültek. Kivételt a 1948 M 7,62 mm-es Maxim géppuska képezett, amelyet továbbgyártásra – korszerűtlensége miatt – alkalmatlannak tartottak.

A forradalom idején a magyar forrásból megszerezhető kézfegyverek jelentős része a hadiüzemek raktáraiból, más részük pedig rendőrkapitányságokról és laktanyákból jutott a

felkelők kezére. Már október 23-án számos civil és egyenruhás hatolt be a Lámpagyár Nemzeti Vállalat területére, ahol fegyvert és lőszeret zsákmányoltak. Még aznap éjjel a Danuvia Szerszámgyárából is nagy mennyiségű lőszerre, valamint 23 géppuskára és golyószóróra tettek szert. Vidéken is megpróbálták fegyvert és lőszeret szerezni, amely törekvésük a székesfehérvári Vadásztölténygyárban sikerrel is járt. A felkelők nemcsak a gyalogsági fegyvereket, illetve az azokhoz szükséges lőszeret ragadták magukhoz, hanem kézigránátokat, tüzérségi fegyvereket és a hozzájuk való lőszeret egyaránt. Így a munkástanácsok megalakulása után több üzemből is tüzérségi lőszeret vittek el. Bár jelentős fegyvermennyiség került a felkelők kezére a hadiipari üzemekből, mennyiségük elenyésző volt ahhoz képest, amelyet a honvédség, rendőrség, valamint a belső karhatalom készleteiből tudtak megszerezni. Összességében a különféle hadiipari üzemektől mintegy 25 millió gyalogsági éles töltényt, közel 500 puskát, 116 pisztolyt, 99 géppisztolyt és gépkarabélyt, több mint 500 vadász- és sportfegyvert, 72 golyószórót és géppuskát, valamint 5 darab löveget és aknavetőt zsákmányoltak.

Vidéken a honvéd helyőrségek egy része szerepet vállalt a nemzetőrség felfegyverzésében. Miskolcon a kiegészítő parancsnokság tisztjei és a MÖHOSZ vezetői szervezték a nemzetőrséget, amelynek felfegyverzéséhez a honvédség 160 puskát és 54 pisztolyt adott át a Lenin Kohászati Műveknek október 27-én.

A pápai 32. lövészadosztály a forradalmi katonai tanács utasítására 400 fegyvert és hozzá tartozó lőszeret adott ki a soproni egyetemi karhatalmi zászlóaljnak. Ezenfelül utasították az alárendelt alakulatokat, hogy a nemzetőrséget lássák el fegyverzettel. A honvédség hasonlóképpen járt el Baján, illetve Debrecenben is, ahol az 59. műszaki zászlóalj, illetve a 48. lövészrezd látta el fegyverrel a megalakuló nemzetőrséget.

Volt olyan fegyver, amelyet a honvédség nem használt, kizárólag a rendőrség raktáraiból kerülhettek a felkelők kezére, mint a 1948 M rendőrségi pisztoly.

A gyalogság alapvető fegyvereihez tartoztak a rendkívül hatásos kézigránátok is, amelyek között az 1942 M nyeles kézigránát volt az egyetlen magyar fejlesztésű fegyver amely „túlélte” a szovjet fegyverek beáramlását, sőt, még a Magyar Néphadsereg 1990-es megszűnése után is rendszerben maradt.

A Magyar Néphadsereg a bevált magyar gránát mellett szovjet eredetű kézigránátokat is beszerzett, a repeszhatású, 1933 M (RGD–33) nyeles és az F–1 típusú, tojás alakú kézigránátokat.

Hogy a forradalmárok milyen nagyságrendben jutottak kézigránátokhoz, jellemző adat az úgynevezett Nagykovácsi-csoport felszámolása során elvett harci eszközök jegyzéke, amely többnyire géppisztolyokból, karabélyokból és a hozzá tartozó töltényekből állt. Ezt egészítette még ki közel 500 darab kézigránát, illetve 10-15 darab lánggránát.

A tábori tüzérség (tarackok, ágyúk, aknavetők, rohamlövegek)

A háború után legnagyobb tüzerővel rendelkező szárazföldi fegyvernem továbbra is a tüzérség volt, amely lövegeinek, aknavetőinek tüze pusztítóbb volt bármely más fegyvernél. Az újjáépített haderőben 1948 után tovább folytatódott a XX. század első harmadában megkezdődött nagymértékű szakosodás a tüzérségen belül. A klasszikus tábori tüzérségből már régebben kivált a légvédelmi tüzérség, az 1930-as évektől, de különösen a második világháború folyamán már fontos és önálló szervezési egységként működött a páncéltörő tüzérség.

A tábori tüzérségen belül sajátos ágként több a speciális feladatoknak megfelelő ágazat alakult ki, így a gyalogság harcát közvetlenül támogató, a páncélozott alvázra szerelt lövegekkel rendelkező rohamtüzérség, önálló szakágat képviselt az aknavető-, és sorozatvető alegységek.

Az első, 1948-ban megkötött szovjet-magyar államközi szerződés keretében a tüzérség felfegyverzésének első lépcsőjében a magyar haderő:

- 72 db 1942 M 76 mm-es ZISZ-3-as ágyút,
- 36 db 1938 M 122 mm-es vontatott tarackot,
- 80 db 1939 M 82 mm-es és
- 80 db 1943 M 120 mm-es aknavetőt,
- 24 db 1939 M 85 mm-es légvédelmi ágyút és
- 24 db 1939 M 37 mm-es légvédelmi gépágyút vásárolt a Szovjetuniótól.

A rohamtüzérség kiképzésének beindításához a Szovjetunió 16 db 76 mm-es SzU-76M rohamlöveget szállított a magyar félnek. A szerződést nemsokára kibővítették és így újabb 108 darab 1942 M 45 mm-es - viszonylag korszerűtlen - páncéltörő ágyú került a honvédség állományába. Ezzel egy időben a 76 mm-es ágyú gyártási technológiáját is megvásárolta a magyar állam és a diósgyőri lövegüzem rendelkezésére is bocsátotta. A szovjet tanácsadók jelenlétével megkezdődött a tábori- és páncéltörő ágyúk, aknavetők, tüzérségi optikai-, és mechanikai műszerek gyártása a magyar üzemekben. A hadsereg felfegyverzésének csúcán, 1952-ben több mint 1500 löveg és aknavető, 16000 tüzérségi műszer készült a magyar gyárakban.

A szovjet beszerzésekkel is biztosítva a magyar haderő erőltetett fejlesztése keretében a tüzérség szervezete is hatalmas méreteket öltött.

Ennek eredményeképpen 1951-re a Magyar Néphadsereg

- 204 darab – 1942 M 45 mm
- 112 darab – 1943 M 57 mm
- 375 darab – 1942 M 76 mm páncéltörő ágyúval rendelkezett.

A kettős rendeltetésű – tábori és páncéltörő feladatokra egyaránt alkalmas - 76 mm ágyúk jelentős részét tábori ágyúként alkalmazták a hadosztályok tüzérségében.

A Néphadsereg tüzérségének fejlesztése során a tábori tüzérezredek alaplövegévé elsőként az 1942 M 76 mm-es könnyűágyú mellett az 1938 M 122 mm-es közepes tarack vált.

A 122 mm-es tarack a második világháborút követően a magyar tüzérség legnagyobb számban rendszeresített, legelterjedtebb tábori lövege volt. Különleges szerepet kapott a két nagyhatóerejű 1931/37 M 122 mm-es tábori ágyú és az 1937 M 152 mm-es tarack-ágyú amelyek nagy lőtávolságuk miatt a hadsereg szintű tüzérségnél álltak rendszerben.

A 124 darab rendszeresített 1943 M 152 mm-es (D-1) tarackok pedig kiemelt feladatot kaptak. A meredek (45° szögcsoport fölötti) röppályán is tüzelni tudó tarack a védelmi építmények és erődelemek földmrombolására is alkalmas volt. Ezért a hidegháború időszakában a potenciális jugoszláv, később osztrák hadműveleti irányban elhelyezkedő erőrendszerek indokolták a rendszerben tartását. Így még az 1980-as években is rendszerben volt a Magyar Néphadsereg második lépcsős hadosztályai tüzer ezredeiben.

Magyar Néphadsereg 1953-ra túlméretezett tüzer egységekkel is rendelkezett, amelyek hatlöveges tüzer ütegekbe, 18 löveges tüzerosztályokba és három, vagy több osztályból álló tüzérezredekbe voltak szervezve. A Magyar Néphadsereg 1953-ra olyan hatalmas tüzer szervezeti egységekkel rendelkezett, amelyek ma már talán hihetetlennek is tűnnek. Ilyen volt például az áttörő tüzer hadosztály, aknavető tüzérezred, vagy harcokcsi- nehéz rohamlöveg ezred.

1953 elején megkezdődött a Magyar Néphadsereg mennyiségi leépítése. A tüzérségnél is lövegek százai kerültek Mozgósításra Zárolt, „MZ” készletbe, központi- és tárolásra kijelölt

raktárbázisokra, így a forradalom alatt már jóval kevesebb tüzérségi eszköz volt a haderő alakulatainak közvetlen kezelésében.

A Néphadsereg tábori tüzéralakulatainak bevetése a forradalom során nem volt jellemző, de néhány helyőrségben mozgósították őket. Így 1956. október 30-án a honvédelmi miniszter Budapestre rendelte az 50. tüzérezredet, a 21. lövészezred két zászlóalját, valamint a 44. tarackos tüzérezred egy 1938 M 122 mm-es tarackkal felszerelt osztályát teljes lőszer javadalmazással.

A nagyobb űrméretű és egyben nagyobb hatékonysággal rendelkező lövegek, mint az 1931/37 M 122 mm-es tábori ágyú, az 1943 M 152 mm-es D-1 tábori tarack, valamint az 1937 M 152 mm-es ML-20 tarackágyú többnyire a szovjet alakulatok veszteségeként maradt az utcákon, magyar oldalról a harcokban bevetésükről nincs adat.

Az aknavetők

A meredek röppályán tüzelő aknavetők szovjet mintára – hasonlóan a páncéltörőkhöz – 1948 után, a gyalogság nehéz fegyverzetéből kerültek át a tüzérséghez.

Az aknavetők egyszerű, de hatásos fegyverek, nagy hatóerejű aknagránátjaikkal elsősorban az ellenség élőerejét képesek pusztítani.

Az 1939 M 82 mm-es könnyű és az 1943 M 120 mm-es közepes aknavetők egyaránt szovjet fejlesztésű fegyverek. Noha a magyar királyi Honvédségben is alkalmaztak hasonló űrméretű aknavetőket, amelyek gyártásához a hazai gyárak fel voltak készülve, mégis meg kellett vásárolni a szovjet típusokat.

A rohamlövegek

A Magyar Néphadsereg fejlesztésének keretében a harcokosi- és rohamlövegcsapatok fejlesztése elsőbbséget élvezett. Az új lánctalpas páncélozott eszközök nagyban hozzájárultak a haderő mobilitásának, páncélvédettségének emeléséhez. Ugyanakkor a haditechnikai eszközök jelentős része még a háborúban vagy még azelőtt gyártott, részben felújított eszköz volt, így jelentősen befolyásolta a páncélos- és rohamlöveg alegységek és egységek harcértékét.

Rohamlövegek a Magyar Néphadseregben 1956-ban

	1948	1949	1950	1954	1956-ban összesen
SzU-76 M önjáró löveg	16	16	105	10	147
ISZU-122 S rohamlöveg	-	-	32	-	32

A SzU-76 M valamint az ISZU-122 önjáró, illetve rohamlövegeket osztályokba szervezték és a lövészadosztályokhoz tagolták be. A Magyar Néphadsereg harcértékjelentése szerint 1956 őszén a SzU-76M önjáró osztályok 51%-a volt feltöltve.

Az ISZU-122 rohamlövegosztályt az 1956-os átszervezés során kivonták a hadrendből, de a technikai eszközök a forradalom alatt még rendelkezésre álltak.

A Magyar Néphadseregben Szu-76M önjáró lövegeket is gyakran alkalmazták rohamlöveggént, vagyis a gyalogság harcrendjében, a küzdők közvetlen tűztámogatására, de az igazi rohamlöveg az ISZU-122 nagy tűzerejű, igazi monstrum volt a maga 46 tonnás tömegével, 122 mm-es löveggel.

A 22 lövegből álló ISZU-122 rohamlöveg ezred parancsnoka általában alezredes-ezredes, az ütegek parancsnokai főhadnagyok, századosok voltak. Az átlagnál nagyobb harcértékét

jellemzi, hogy a lövegparancsnokok, sőt nemritkán az irányzók is altiszti rendfokozatot viseltek.

Az 1956-os forradalom kitörését közvetlenül megelőző időszakban két lövészhadtest alárendeltségében három lövész- és két gépesített hadosztályba szervezve öt harcokcsi-rohamlövegezred volt hadra fogható állapotban. Ezen kívül a felszámolás alatt lévő 9. lövészhadtest állományából a Honvédelmi Minisztérium közvetlen alárendeltségébe helyezett 8. lövészadosztály kötelékéből további egy harcokcsi-rohamlövegezred volt bevethető szükség esetén.

1956. október közepén a megszüntetésre ítélt katonai szervezetek között két harcokcsi-rohamlövegezred is volt, de ezek felszámolását a forradalom kitöréséig nem fejezték be. A pápai 9. harcokcsi-rohamlövegezred például felszámolása során, 1956. szeptember 26-án 10 darab SzU-76 M rohamlöveget adott le. Bonyolította a helyzetet az is, hogy három másik harcokcsi-rohamlövegezred ezekben a napokban került másik hadosztály-parancsnokságának irányítása alá.

Páncéltörő tüzérség

A honvédség 1953-ra minden szervezeti szinten létrehozta a páncéltörő ágyús alegységeket, amelyek a szovjet elveknek megfelelően tüzérszervezésben, szakasz- (három löveg), üteg- (hat löveg), illetve osztály- (18 löveg) alegységeket alkottak. A Magyar Néphadsereg legnagyobb létszámú időszakában az ütegeken és a páncéltörő osztályokon kívül két, hadsereg közvetlen páncéltörő tüzérdandár is hadrendben állt.

A páncéltörő tüzérség fegyverzetének gerincét az 1942 M (ZISZ-3) 76 mm-es a 1943 M 57 mm-es, és a 1942 M 45 mm-es lövegek képezték, amelyek adott esetben, csak erősen korlátozottan vehettek volna részt egy a szovjet haderővel szembeni komplex hadműveletben. Az 1956-ban a Magyarországon állomásoztatott és az ide bevonuló szovjet megszálló erők páncélosaival szembeni harchoz vélhetően kevés hatékony eszköz állt volna rendelkezésre.

A légvédelmi tüzérség lövegei

A légvédelmi tüzérség az 1950-es években a honi légvédelem, illetve az ún. kivonuló, vagyis a csapatlégvédelem egységeiből állt. A lövész – és gépesített csapatok légvédelmét 1939 M 37 mm-es könnyű gépágyúkkal és 1939 M 85 mm-es közepes ágyúkkal felszerelt ütegek látták el.

A hadtestek oltalmazására 1951-től, közepes légvédelmi tüzér ezredeket állítottak föl ezredenként négy-négy üteggel, ütegenként hat-hat 85 mm-es légvédelmi ágyúval és löelemképzővel. A lövész hadosztályok légvédelmét könnyű ezredek biztosították ezredenként négy üteg, ütegenként négy-négy 37 mm-es légvédelmi gépágyúval. A lövész ezredek légvédelmének biztosításához, 1955-től vegyes légvédelmi tüzér ütegeket szerveztek egyik tűzszakaszában három 37 mm-es gépágyúval, a másikban szintén három 12,7 mm-es DSK légvédelmi géppuskával.

A honi légvédelem löveganyagát szintén a kis- és közepes magasságig hatékony 37 és 85 mm-es lövegek képezték, amelyek egyre inkább elavulttá váltak a korszerű sugárhajtású nagy manőverező képességgel rendelkező repülőekkel szemben.

A honi légvédelem a Magyar Népköztársaság politikailag és gazdaságilag legfontosabb objektumait oltalmazták. 1956-ra kiépítették az akkor hatékonynak tartott légvédelmi tűzrendszert, Budapest Veszprém és Miskolc körzetében.

A honi és a csapatlégvédelmet egészét tekintve 1955 végére 1116 darab – 37 mm-es könnyű légvédelmi gépágyú és 1185 darab – 85 mm-es légvédelmi ágyú, valamint 399 darab - 1938 M 12,7 mm-es DSK légvédelmi géppuska állt szolgálatban a Magyar Néphadseregben.

A forradalom alatt az 1939 M 37 mm-es légvédelmi gépágyú, illetve az 1939 M 85 mm-es légvédelmi ágyú elsőrangú páncéltörő fegyverként működött a felkelők kezében. Bár mindkét löveg alapvetően a repülőgépek elhárítását szolgálta, kezdősebességüknel és hatékony lövedékeiknél fogva mint páncéltörő fegyverek is beváltak.

A Magyar Néphadsereg 1939 M 85 mm-es légvédelmi ágyúit több helyszínen is sikerrel vetették be a szovjet csapatok ellen. Október 28-án a 33. honi légvédelmi tüzérezred dunakeszi ütegétől egy löveget a Váci út mellé vontattak, ahol tüzet nyitottak egy szovjet tartálykocsira. Az üzemanyaggal teli tartálykocsi teljesen kiégve maradt az úton.

A készülődő szovjet invázió hírére november 2-án reggel a záhonyi 19. honi légvédelmi tüzérsztyály két darab 1939 M 37 mm-es légvédelmi gépágyút rendelt tüzelőállásba a Dombrád–Cigánd közötti Tisza-híd védelmére, az esetleges szovjet támadás elhárítására. A november 4-én Budapest ellen meginduló szovjet támadás során a fővárosi, XX. kerületi Jutadombnál, illetve néhány nappal később Nagykovácsi körzetében a légvédelmi ágyúkkal rövid időre sikerült feltartóztatni a szovjet harckocsikat.

A Magyar Honvédség alakulatai Budapesten a Jutadombnál fejtettek ki szervezett ellenállást, ahol az 51. légvédelmi tüzérsztyály két könnyű és egy közepes lövege, valamint egy 1939 M 85 mm-es légvédelmi ágyúval felszerelt ütege foglalt tüzelőállást. A lövegek november 4-én 10 órakor nyitottak tüzet a harckocsikból és teherautókból álló szovjet katonai oszlopra, amelyben magyar államvédelmi tisztek is voltak.

A Magyar Néphadsereg légvédelmi ütegei a forradalom során, a szovjetek elleni harcban komoly veszteségeket is szenvedtek. Dunapentelén 1956. november 7-én délután a szovjet csapatok megállítására készülő magyar katonai erők ellen a támadók heves támadást indítottak: szárazföldön az 1938 M 122 mm-es tarackokkal felszerelt tüzérütegek, levegőből pedig nyolc darab szovjet MiG–17 típusú vadászgép támadta a magyar légvédelmi ütegek állásait. A harcokban magyar részről nyolc fő meghalt, harmincöten megsebesültek, és harcképtelenné vált negyvenegy 1939 M 37 mm-es, illetve 85 mm-es légvédelmi löveg.

Harckocsik és szállító járművek

Harckocsik

Az 1948-as szovjet szállítások során a magyar páncélos csapatok megkapták az első szovjet gyártású, használt állapotú T–34/85 – ez utóbbi szám (85 mm) a löveg űrméretét mutatja – közepes harckocsikat, s ezekkel (31 darab) egy zászlóaljbat tudtak felszerelni.

Az első szovjet fegyverzeti és felszerelési „injekciót” újabb kettő követte: az 1949-ben és az 1950-ben aláírt szerződések szerint a táblázatban foglalt hadianyagokat adták át.

1948 1949 1950 1954 1956-ban összesen

T-34/85 közepes harckocsi 31 105 205 110 451

ISz-2 nehéz harckocsi - - 68 - 68

Az új lánctalpas páncélozott eszközök nagyban hozzájárultak a haderő mobilitásának, páncélvédettségének, ezáltal hatékonyságának emeléséhez. Ugyanakkor a haditechnikai eszközök jelentős része még a háborúban vagy még azelőtt gyártott, részben felújított eszköz volt, amely tény negatívan befolyásolta a páncélos csapatok harcértékét.

A T–34/85 harckocsikat – a szovjet szervezési elveknek megfelelően – harckocsi századokba, három századot egy harckocsi-zászlóaljba, és három zászlóaljbat egy harckocsiezredbe szerveztek. A harckocsiezredek a lövészadosztyályok egyik fő erejévé váltak, illetve hadtest- vagy hadsereg közvetlen alakulataként alkalmazták őket.

Ennek megfelelően 1956 őszén a 4. hadsereg 3. lövészhadtestéhez szervezett páncélos erők a következők voltak:

- 17. lövészadosztály (Kaposvár) szervezetében a 42. harckocsiezred (Marcali)
- 27. lövészadosztály részeként a 43. harckocsiezred (Baja)
- 5. gépkocsizó lövészadosztály (Kecskemét) részeként a 16. közepesharckocsi-ezred (Kalocsa),
- 24. nehézharckocsi-ezred (Kalocsa),
- 116. harckocsizó tiszthelyettesképző (Kalocsa).

A 6. lövészhadtesthez tartozó harckocsi egységek:

- a 32. lövészadosztály (Pápa) részeként a 31. harckocsiezred (Tata),
- a 7. gépkocsizó lövészadosztály részeként a 33. harckocsiezred (Esztergom),
- 26. harckocsiezred (Hatvan),
- 117. harckocsizó tiszthelyettesképző iskola (Esztergom).

A hadsereg közvetlenek között kapott helyet a 35. nehézharckocsi-ezred (Verpelét), a HM közvetlenek között pedig az 52. harckocsiezred (Mezőtúr), valamint a 44. közepesharckocsi-ezred (Abasár).

A Magyar Néphadsereg harcérték jelentése szerint 1956 őszen a nehézharckocsi-alakulatok feltöltése elérte a 100%-ot. A közepesharckocsi-ezredeknek csak az 58%-a volt feltöltve. A kiváló páncélvédettségű és remek páncélelhárító fegyverrel ellátott nehézpáncélosok alkalmazhatók voltak páncélelhárításra, betonerődök, tűzfészek, épületek rombolására, beásott, illetve nyílt célok ellen egyaránt. Az ISz-2 páncélosokat az 1957-ben vonták ki a Magyar Néphadsereg hadrendjéből és szállították vissza a Szovjetunióba.

A Magyar Néphadsereg páncélozott eszközei közül az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt aktív szerepet a T-34/85 harckocsik játszottak. Ezeket a közepes harckocsikat már a forradalom első napjaiban bevetették a fővárosban, miután a pilisicsabai 8. gépesített ezred harckocsi-zászlóalját és a 33. esztergomi harckocsiezredet Budapestre rendelték. Az ezred és a zászlóalj mintegy 90 harckocsija biztosítási és kísérési feladatokat hajtott végre. Harcoltak a forradalmárok oldalán, így például részt vettek a Köztársaság téri pártház ostromában, de bevetették őket a Corvin köz felkelőkkel szemben is.

Október 29-én a 37. lövészezred 2. zászlóalja az esztergomi 33. harckocsiezred kilenc T-34/85 közepes harckocsijával megerősítve azt a feladatot kapta, hogy számolja fel a Csepelen kialakított forradalmi gócpontokat, amit október 30-án végre is hajtottak.

Ugyanebben az időben a lenti 32. lövészezred 1. zászlóalj és a tapolcai 27. harckocsiezred 10 T-34/85 közepes harckocsiját Várpalotán a fegyveres felkelők ellen vetették be. Október 29-én a rend fenntartása érdekében a várpalotai helyőrség katonái egy nagyobb felkelőcsoportot fegyvereztek le, amelynek során 8 golyószórót, 11 géppisztolyt, sok kézigránátot, és mintegy 40 ezer lőszeret vettek el a forradalmároktól.

Szállító járművek

Az átgondolatlan hadseregfejlesztés időszakában a hadvezetés járművek ezreit szerezte be a legkülönbözőbb forrásokból. Így fordulhatott elő, hogy 1953-ban a legnagyobb számban rendelkezésre álló gépjármű az amerikai gyártású Dodge Weapon rajgépkocsi volt a maga 3200 darabos mennyiségével – megelőzve a szintén nagy számban beszerzett Csepel 350 B 3,5 tonnás tehergépjárművet, amelyből mintegy 3000 darab állt rendelkezésre. Az 1953 és 1955 közötti időszakban újabb, elsősorban magyar gyártású járműveket vásárolt a hadsereg, amelyek többsége a szigetshelyi Csepel Autógyárban készült.

Sikerrel alkalmazták a Csepel 130 szállító és vontató gépkocsit is, amely közel ezerdarabos szériával erősítette a Magyar Néphadsereg járműparkját, de egyre nagyobb teret kaptak a

Szovjetunióból beszerzett járművek is, mint a ZISZ–151, illetve a GAZ–51 típusok, amelyekből akkor már több száz darab volt rendszerben. A korabeli fotókon látható gépjárműkavalkád abból származott, hogy abban az időszakban még nem vonták ki a rendszerből azokat a járműveket, amelyeket üzembiztosan tudtak használni. Ilyenek voltak – többek között – a GMC, RÁBA SUPER, MÁVAG, AUSTRO-FIAT típusok.